

LBRIS

We know
books

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

MORAR, MIHAI

Despre sensul vieții cu Mihai Morar și Părintele Necula /

Mihai Morar. - București : Bookzone, 2021

ISBN 978-606-9748-53-4

I. Necula, Constantin

2

Grafician copertă: **Cezar Mandă**

Redactor: **Mariana Alexandru**

Tehnoredactor: **Anca Marisac**

© Bookzone 2021, pentru prezenta ediție
Toate drepturile rezervate pentru limba română.
Nicio parte a acestei lucrări nu poate fi stocată
sau reprodusă fără acordul editurii.

Editura Bookzone

Șoseaua Berceni nr. 104, sector 4, București

Comenzi și informații:

Telefon: +40 774 091.579; +40 770 584.429

E-mail: office@bookzone.ro

www.bookzone.ro

DESPRE SENSUL VIEȚII

cu Mihai Morar și Părintele Necula

Conversații consemnate de Alexandru Panait

Bookzone
BUCUREȘTI, 2021

Mihai Morar: Părinte Constantin Necula, vă tare mulțumesc că mă primiți într-un loc în care glasul nostru capătă niște sonorități aproape mistice, în mijlocul unui milion de cărți depozitate aici, în biblioteca Facultății de Teologie din Sibiu!

Părintele Constantin Necula: Eu îți mulțumesc că ai bătut drumul până aici și făcând asta ai demonstrat lumii un lucru deosebit de important: că nu lenea ne desparte, ci, mai degrabă, că frățietatea ne apropie! Mulțumesc foarte mult!

M.M.: Vă tare mulțumesc că mi-ați acordat șansa dialogului cu dumneavoastră, că începem această conversație și că, ascultându-vă meditația, dacă-mi permiteți această formulare, eu am avut o senzație extraordinară de *mindfulness creștin*. Doar ascultându-vă cuvântul! Vreau să vă felicit și să vă mulțumesc, totodată, pentru faptul că sunteți unul dintre puținii oameni care încă mai vorbesc o limbă română *impecabilă*! Dincolo de faptul ăsta, dați o putere incredibilă cuvintelor din limba română. Eu cred cu tărie în puterea cuvântului, acea putere a cuvântului despre care făcea referire și Marshall McLuhan în *Galaxia Gutenberg*. Mi se pare că dumneavoastră reușiți să faceți lumea mai bună prin cuvânt și prin binecuvântare... Fapt care mă duce cu gândul la prima întrebare.

LIBRIS | We know books

Credeți că este posibil să mai poți schimba lumea prin puterea cuvântului astăzi? Mai ales astăzi?

P.C.N.: Eu zic că da. Dar te-aș ruga mult să nu mă mai lauzi, că altfel plec, să știi! Mă ridic și plec!

M.M.: Promit să nu mai fac asta!

P.C.N.: Că mi-e greu... Cel mai greu îmi este să le dau note studenților mei și să mi se dea note, la rândul-mi. Îți mulțumesc frumos pentru prietenie și vreau să te asigur că aprecierile sunt comune! Cred că acesta este și unul dintre motivele pentru care suntem împreună, aici, astăzi! Dar, înainte de a-ți răspunde, aș dori să precizez importanța locului unde suntem, și anume că ne aflăm în biblioteca Facultății de Teologie. Tot ce-am învățat datorz fluxului generos de informații de aici. Studenția mea, în mare parte, și cea a generației mele, deopotrivă, au fost cu burta pe carte, cu învățat serios, pe bune. Eram copii săraci, marea majoritate, și ne copiam de mână toate cărțile de studiu. Cine ne-ar mai crede pe noi acum dacă i-am spune că prin 1991 noi încă mai copiam de mână cărți, exact ca acei călugări din *Numele Trandafirului* de Umberto Eco? Făceam asta având constantă și vie prezența fricii ca nu care cumva să se schimbe regimul și, într-o zi, să ne trezim dintr-odată că nu mai avem cărți!

M.M.: Aveți vreo amintire specială din acest loc?

P.C.N.: Amintiri din bibliotecă ar fi multe, pentru că mi-am petrecut o bună parte a studenției

aici, dar uite, mă voi rezuma doar la una pentru moment. Fix aici unde suntem noi, în capătul coridorului acestuia îmbibat de infinit, care este biblioteca, în 1991, mai spre toamnă, ca să ne dea burse, Părintele Mircea Păcuraru a făcut un efort, pe care noi, la vremea respectivă, nu l-am prea înțeles. Cerința în sine era ciudată și nepotrivită unui asemenea loc. A trebuit să spargem un zid. De ce toate acestea? mă vei întreba. Ei bine, într-un colț al bibliotecii fusese construit un zid fals, în spatele căruia se aflau toate cărțile interzise de comuniști. Acolo le-au păstrat, timp de patru decenii!

M.M.: Incredibil...

P.C.N.: Prin anii 1950 cred că fuseseră zidite acolo, sub cârmuirea lui Nicolae Bălan. Ei credeau și sperau că lucrurile se vor schimba. Cât a așteptat Părintele Păcuraru, săracul, să spargă zidul ăla, numai Dumnezeu știe! Și ne-am trezit cu o mică comoară!

M.M.: A fost un fel de *unboxing*...

P.C.N.: Da, cam așa! A fost momentul în care am primit în mână, de exemplu, *Dezrobirea religioasă a românilor ardeleni* a lui Silviu Dragomir, autor care era interzis și el în vremurile acelea tulburi și triste! Am mai primit și un volum din Blaga atunci, mi-aduc aminte ca și când s-ar fi întâmplat ieri! În drum spre casă, strânsesem deja un teanc așa, de dimensiuni considerabile, aproape urias! Am plecat cu el în brațe de la parter, de-aici de jos, de la bibliotecă, până la dormitor, la etajul

LBRIS

We know
books

doi. De-abia când am intrat în clasă, am conștientizat că am intrat la Teologie! Chiar dacă intrasem eu primul pe listă, la Facultatea de Teologie intri cu adevărat numai atunci când profesorii tăi îți dau cărți!

M.M.: De intrat, ați intrat primul. Dar la terminarea facultății, tot primul ați fost?

P.C.N.: Hm... păi cam da, că n-aveam cum altfel, aș fi luat bătaie!

M.M.: De la mama?

P.C.N.: Nu de la mama, nu neapărat de la mama! Explicația e alta: eu am ținut foarte mult la exigența profesorilor mei și mi-ar fi fost tare rușine să îi dezamăgesc! Cred că, dacă nu luam notă mare, m-aș fi ascuns în pământ!

M.M.: A, deci nu erau neapărat rușinea și datoria față de părinți, cât mai degrabă respectul față de profesori.

P.C.N.: Desigur, mai erau și părinții, țineam cont foarte mult de părerea lor. Părinții mei s-au bucurat foarte tare! Îmi amintesc că, atunci când am intrat în facultate, tata citea lista de admiși și la un moment dat mi-a zis: „Pe locul întâi, Necula Constantin Valer. Pe locul doi, cutare...” M-a întrebat mirat: „Bă, te cheamă și Valer pe tine, nu?” I-am răspuns, puțin amuzat: „Da, tată, doar tu mi-ai pus numele ăsta!” Pe mine mă mai cheamă și Valer, după numele nașului meu. La fel de mirat, cum era el atunci, tata a continuat: „Ai intrat? Și ai intrat primul?” A fost o bucurie enormă pentru

el atunci. Tatăl meu și-a dorit foarte mult să facă școală, dar pe vremea respectivă nu se prea putea, iar mama, la fel, muncea foarte mult la noi, cu noi, împreună cu noi, nu a avut timp de așa ceva.

Am constatat în timp că lucrurile de acolo, de acasă, s-au păstrat. Adică, eu cu asta rămân din copilărie, pe lângă multe amintiri frumoase: cu imaginea vacanțelor în care citeam! Să știi, eu sunt un tip crescut de maidan, chiar dacă acum nu pare, nu sunt deloc un tip crescut într-o bibliotecă. Însă datorez foarte mult acestui aspect, pentru că tot maidanul ăla m-a ajutat enorm, după aceea, să mă odihnesc în cărți. Pentru mine, cel de acum, lumea este făcută din a cunoaște oameni și din a-i bucura.

M.M.: Cum a avut loc trecerea de la băiatul crescut pe maidan la omul de astăzi?

P.C.N.: Prin vitralii. Stinse, acum.

M.M.: Vitralii? Cer iertare, dar nu înțeleg...

P.C.N.: Cum ai numi altfel numele celor care te-au luminat, te-au înfrumusețat și apoi s-au dus? Într-un fel, toată copilăria și adolescența, ești în miezul unei catedrale de formare ale cărei vitralii îți picură lumina în suflet. Un suflet hămesit de foamea de cunoaștere, neliniștit. Stingher, deseori. Atât de stingher, că m-am afundat mereu în jocuri migăloase. Mai ales construcția de sate, refacerea de bățalii. Sunt din generația în care indienii și cowboy-i ne-au salvat imaginația. O groapă uriașă, săpată pentru nici nu mai știu ce montare de cabluri, a devenit orașul nostru de pe

LBRIS | We know books

Lună. La fel cum șanțurile săpate între blocuri s-au transformat urgent în tranșee. Trăiam dimineața ori după-amiaza ceea ce duminica vedeam în *Pistruiatul, Noi cei din linia întâi ori Pe aici nu se trece*. Sau evadam din lumea istoriei imediate umplând sălile la *Dacii, Burebista ori Frații Jderi*. Cred că *Neamul Șoimăreștilor* l-am văzut cu echipa de la bloc – vreo șase aerieni – de treizeci de ori. Până când doamna de la bilete ne-a pârât – credea ea – tatei, care oricum știa, doar bănuții lui se scurgeau în ambiția noastră. Din acest punct de vedere cred că societatea imediată – colegii părinților, vecinii ori cei care se uitau la tine jucând fotbal în curtea școlii – erau coechipierii profesorilor la creșterea ta.

M.M.: Care este prima amintire prin aceste vitralii?

P.C.N.: Prima amintire de vitraliu? Vocea educatoarei. Chipul parcă nu-l mai țin în creuzetul memoriei. O voce limpede. Ca roua care-mi uda picioarele în parcul în mijlocul căruia trona insular căminul. Nu-mi plăceau fotografiile de la acea vreme – pitic în colanți roșii, rușinea rușinilor –, fotografii care m-au păstrat smiorcând. Nu la fel pot zice despre fotografia de la spectacolul Abece-darului. Am fost litera A: *Aviator aș vrea să fiu, să zbor spre zărilor albastre...* Nici acum nu știu de unde a făcut mama rost de un chipiu de aviator, dar știu că l-aș fi purtat și în somn. Oricum, mă voiam militar. Militar serios. În vis, pe stradă, în poarta de fotbal ori asmuțind furnicile cu un pai, rulam același film. Milităria mea. Și de fiecare

dată, mă întâlneam cu șansa aceasta de a cunoaște istoria direct, în locurile din care izvora.

Oricât am fi fost de săraci, vacanța de vară avea zece zile de grație. În fiecare vară descopeream câte o pagină de istorie de odinioară: Cozia și Mircea cel Bătrân, Putna cu Ștefan, Oltul cu Tudor Vladimirescu și Mihai Viteazu... Șcheii se aflau pe toți. Unde mai pui că în Șchei se aflau zânele, cu tronul zânelor, sau Sfântul Nicolae, cu troița sa la care urca mama tatei cu asiduitatea văduvei cumiți, alese de comunitate să aprindă candela. Erau prezente toamna și iarna, anotimpuri în care se curăța sufletul de mizeria din jur. Tot acolo era prezentă banca în care aflasem că, de la Coresi, toți copiii învățau să scrie. Și chiar credeam că toți copiii României nu primeau carnet de note la școală fără să treacă pe acolo.

M.M.: Prima zi de școală cum a fost?

P.C.N.: Nu îmi aduc aminte de prima zi de școală. Dar da, îmi aduc aminte de seara dinaintea începerii școlii. Duminica. În biserica din Groaveri – acolo unde odihnesc Andrei Mureșanu și Andrei Bârseani, prietenii mei din alt veac –, seara, după Vecernie. Cu tata de mână. Emoționat. Eu într-un costum verde. Mi-era rușine să intru cu pantaloni scurți în lăcaș. Mireasmă de tămâie. Din altar – abia acum știu că se spune așa, pe-atunci știam că Însuși Dumnezeu locuiește în „vârful” bisericii – se desprinde chipul alb, luminos al Părintelui Laurențiu. Gingaș ca un fum. Tata, emoționat ca de revederea unui bun prieten, îl roagă de rugăciune.

Părintele, luminos ca un înger, îmi dăruiește creioane chinezești cu gumă roz. Și două caiete. Și un stilou chinezesc pentru că știam să recit *Scrisoarea a III-a* de Mihai Eminescu. Despre care credeam că e real, că e viu. Aveam să plâng strașnic atunci când aveam să aflu că a murit. Ce va fi știut Dumnezeu despre copilul cât un fir de leurdă uscată și-i va fi șoptit Părintelui Laurențiu, numai ei știu. Cert este că îl rugam mereu pe tata să mergem să-l mai vedem. Și pentru că începusem școala, am primit de la omul lui Dumnezeu un lucru-gest de care îmi aduc aminte ca prin ceață: o binecuvântare.

A doua zi, în costum, cu pantofi noi – pe care numai ghinionul unei ploii avea să-i strice după doi ani –, am intrat în cea mai de preț și de nepărăsit împărăție. Împărăția căutării. Am rupt sute de foi cu bețișoare și liniuțe. Nu înțelegeam nicicum rostul, până când Doamna – Ileana cea dintâi – a avut intuiția de a mi le prezenta unite. Intrasem la școală – nr. 22 – după o ratare. Am dat examen sportiv pentru Școala 10, vecină, lipită, unde învățau cam toți cei din bloc. Unde speram să învăț sport... Învins, am intrat alături. Nu mi-a trecut ușor. În timp, am constatat că fiecare ratare de școlire m-a apropiat tot mai mult de teologie. Unde nu mai termin școala...

M.M.: Și totuși, nu vă mai amintiți chiar nimic, nimic din prima zi de școală?

P.C.N.: Ei, uite, insistența ta a dat roade. Cred că prima amintire din școală este parchetul

”

Atâta amar de timp ne pierdem negându-ne viața... Cred că ar fi chiar sănătos să ne facem, din când în când, o listă cu anti-sensuri, non-sensuri, zero-sensuri și, doar prin asta, ne-am apropia un pic de Adevăr...

Mihai Morar

”

LIBRIS | We know
books

clasei. Eram fixat pe el. Rămâneam tăcut – da, da –, cu ochii ațintiți în rigurosul său desen. Stingherit de lumina soarelui, căutam să văd cum a putut crește lemnul așa. Eram supărat tare când era mizerie pe jos. Acasă, aveam un parchet lucitor, pe care tata-l umplea de strălucire când venea vremea sărbătorilor. Cel de la școală îmi părea bolnav, părea un câmp de flori părăsit. Doamna care făcea curățenie – și care avea un copil coleg cu noi – zâmbea când mă auzea că vin mai repede cu minute bune ca să simt mirosul de curat. Când am terminat clasa a VIII-a, m-a luat în brațe și mi-a spus: „Nu ai să pierzi niciodată respectând oamenii!” Îi spuneam „sărut-mâna” ca oricărei profesoare. Mă învățase că orice muncă e de la Dumnezeu. Deși baptistă, a ținut să vină la prima Liturghie în care am slujit în noua Biserică din cartier. Colegul meu, bolnav, se stinsese. A venit simplu, am recunoscut-o după tristețea din ochi. S-a luminat și mi-a spus, din nou: „Nu ai să pierzi niciodată respectând oamenii!”

M.M.: Părinte Necula, cum sărbătorești Crăciunul în perioada comunistă?

P.C.N.: Eram copil când au năpădit, pur și simplu, peste noi la școală și ne-au chemat la Orașelul Copiilor. Un fel de colț cu brad, ascuns între gunoaiile din cartier. Pe scenă s-au urcat secretarul de partid și sectoristul, altfel oameni faini. Dar atunci au devenit penibili. Cu o cravată roșie, cu nodul mare, stătea dinaintea noastră *omul de la Județ*, cum se numea trimisul de la Comitetul Județean al partidului. Era, cred, anul

1982. Au venit să ne spună că Moș Crăciun a murit și că Moș Gerilă îi va lua locul. Un personaj în haine albastre, ca petlițele de la uniforme Securității, cum aveam eu să aflu ceva mai târziu. Cei mici, de la clasa a patra în jos, au început să plângă și au fugit repede acasă. Eu mi-am târât picioarele prin zloată. Pământul și cerul îmi păreau o zloată. Bradul, adus de cu seara în casă, numai tata știa de unde, o zloată și el.

Mama încerca din răputeri să mă liniștească, dar nu, nu mai era nimic de făcut. O tristețe groaznică așezase zloata peste sufletul meu de copil: Moș Crăciun murise!

M.M.: Cum ați reușit să treceți de acest șoc? În general, amintirile pe care ni le formăm în copilărie pot da naștere unor adevărate traume pe mai târziu.

P.C.N.: Stai să vezi, a venit tata. A ascultat cu atenție relatarea mea despre ce se întâmplase la școală. A zis că e o prostie să cred asta. A luat de pe perete icoana Nașterii Mântuitorului. Mi-a povestit, cum știa el, ce se întâmplă acolo. Și apoi, văzând că nu m-a convins, a început să colinde. Tare, înalt, cu vocea lui de tenor ales. În câteva minute a sunat cineva la ușă. Mi-a fost teamă să nu fie sectoristul ori tipul de la partid. Dar nu, era un vecin mai tânăr. Cerea tatei să-l primească să colinde și el. Bariton. Era Ajunul și plutea în aer un mister desăvârșit, altfel nu-mi explic cum, pe rând, toți vecinii de palier, apoi ceilalți, de la celelalte etaje, s-au strâns în cel mai curajos cor